

Verslag Workshop Mirjam Poolster – Symposium 12 november – Denken voor Doeners

Door: Femke Krist

Aan de ferme klap waarmee de deur van het lokaal wordt dichtgeslagen is direct duidelijk: deze docent weet van wanten. Mirjam Poolster is denker, dichter én docent filosoferen in het basisonderwijs en middelbaar onderwijs. Ze geeft sinds jaren les aan VMBO-leerlingen in en rond 'Rotjeknor', zoals zij dit zelf met de bijpassende Rotterdamse tongval aan ons mededeelt. En naar eigen zeggen is ze een beetje gek. Of laat dat 'beetje' ook maar weg.

De vraag die als titel aan deze workshop is verbonden luidt: 'wat werkt op het VMBO?'. Poolster is duidelijk: 'het is een moetje voor de leerlingen. Of ze zin hebben, dat weten we niet. Dus kun je er beter maar voor zorgen dat ze zin hebben.'

Relativering is volgens Poolster dan heel belangrijk. Er moet geen enkele pretentie zijn. Je kunt jezelf maar beter niet te serieus nemen. Dus is ze liever gek. Vele filosofen waren dat voor haar ook, dus zo gek is dat niet.

Twee regels helpen. Zorg dat het over hen gaat: maak het voor hun relevant! En ten tweede; zorg dat ze het nét kunnen. Zo kun je ze complimenteren: 'goed gedaan!'. En dat zal zeker stimuleren.

Poolster heeft een zachte, stoffen bal meegenomen. Deze wordt regelmatig stevig het lokaal in geworpen. Degene die de bal vangt, heeft het woord. De rest is stil of wordt genegeerd. Een stelregel die ze ook altijd onmiddellijk inzet bij een klas VMBO-leerlingen. Je voelt het als deelnemer in dit lokaal: er is weinig ruimte en de regels worden duidelijk en vastomlijnd uitgevoerd. De zinnen zijn kort. Antwoorden worden vragend herhaald. "Oh ja? Is dat zo?" Je denkt soms even dat je zelf gek bent en je sputtert: "Ja, ik weet het niet. Misschien." Poolster: "Ja, ik weet het ook niet. Jij zegt het!"

Het is versimpelen, versimpelen en versimpelen. Filosofen gebruiken moeilijke woorden. Daar maak je iets anders van. Een gedachte-experiment? Niet meer dan een antwoord op de vraag: 'Stel je voor dat...'

Zo beginnen we ook met een ogenschijnlijk simpele vraag: 'Stel je voor dat je een prijs wint en je mag op reis, wat ga je doen?'. De bal gaat kriskras door het lokaal en zo worden diverse antwoorden verzameld. Vanuit deze vakantieplannen komen we terecht bij de begrippen 'hier' en 'elders'. De vraag die eruit volgt, is hoelang het duurt voor je je elders thuis voelt. En wederom wordt input uit de klas verzameld en op het bord gezet. Dan volgt de vraag wat er dan gebeurt als je écht niet meer terug kunt. Nooit niet. Je land is letterlijk ingestort. Hoelang duurt het dan om je thuis te voelen? Dit wordt moeilijker, ook voor deze groep deelnemers. Al is het de meesten al wel duidelijk waar deze voorbeeldles eigenlijk om draait. Poolster maakt nog één laatste stap via een omkering. Stel dat in dit land 'Elders' alles anders is dan wat jij gewend bent. In 'Elders' zijn vrouwen de baas. Jongens moeten vanaf acht jaar aan het werk en hebben verder niets te zeggen. Hoelang duurt het dan voordat jij je thuis voelt? We mogen er nog even kort in kleine groepjes met elkaar over in gesprek. Meteen barst de groep los. Na een paar minuten legt Poolster alles weer stil. Dat lukt niet direct, iedereen is enthousiast in gesprek. 'Goed rumoer', noemen we dit', zo zegt Poolster.

De workshop zit er bijna op. Een deelnemer vraagt of er niet nog meer werkvormen door haar benoemd kunnen worden die werken op het VMBO. Ook dit stond in de titel van de workshop en ze had gehoopt hier meer over te horen.

Poolster antwoordt in dezelfde korte, directieve zinnen. 'Je moet je taalgebruik aanpassen. Strakker kaderen. Korter door de bocht.' 'En kun je dan ook theorieën van denkers aanbieden?', vraagt een ander. Dat kan zeker volgens Poolster. Maar maak het eerst beeldend, zo stelt ze. En voert dit

onmiddellijk voor ons op. Ze pakt twee zogenaamde foto's bij de hand. In de ene hand zit een portret van Mills en in de andere hand een portret van Locke. 'Wie is het knapst?', zo begint ze.

Je moet de moeilijke dingen een beetje platslaan. En dan vraag je de leerlingen: 'en wat vinden jullie? Kletst deze man uit z'n nek?'

Er zijn nog genoeg vragen te stellen. Stof tot uitvoering genoeg! Maar het is echt tijd voor lunch. En Poolster dirigeert ons het lokaal uit.